

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ทักษะของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่อการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และกิจกรรมความร่วมมือของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย
2. แนวทางการจัดการโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จ

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การทดสอบแบบสัมภาษณ์
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การนำเสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายห้องสมุด ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ เช่น วิทยานิพนธ์ บทความจากวารสาร งานวิจัย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ฐานข้อมูลสำเร็จรูปและอินเทอร์เน็ต ในด้านการจัดการเครือข่าย โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และกิจกรรมความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการศึกษาเอกสาร สิ่งพิมพ์เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย และเครือข่ายห้องสมุดอื่น ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2. การกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารห้องสมุดซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ / หัวหน้าห้องสมุด หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายของห้องสมุดที่เป็นสมาชิกของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยจำนวน 25 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	ผู้บริหาร
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	
1. สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1
2. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1
3. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล	1
4. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1
5. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง	1
6. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร	1
7. สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	1
8. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร	1
9. สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	1
10. สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	1
11. สำนักบรรณสารสนเทศ การพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	1
12. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา	1
13. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1
14. กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้	1
15. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร	1
16. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	1
17. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	1
18. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	1
19. ฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	1
20. ฝ่ายหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	1
21. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ	1
จำนวน	21

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา		ผู้บริหาร
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ		
1. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง		1
2. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี		1
3. สำนักหอสมุดและบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี		1
4. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์		1
จำนวน		4
รวม		25

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
2. กำหนดเนื้อหา ลักษณะของคำถามตามข้อมูล / สารนิเทศที่ได้ศึกษาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
3. ปรีกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
4. สร้างแบบสัมภาษณ์โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ประเภทมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีคำถามประเภทปลายเปิด และคำถามแบบมาตราประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยกำหนดค่าความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด

โดยมีเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ ได้แก่ ชื่อ – นามสกุล ตำแหน่งในขณะที่ให้สัมภาษณ์ หน้าที่และความรับผิดชอบในโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย และสถานที่ปฏิบัติงาน โดยเป็นคำถามประเภทปลายเปิด

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับทัศนะของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ต่อโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยในด้านการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และกิจกรรมความร่วมมือของเครือข่าย เป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่าของลิเคิร์ต

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนะของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เกี่ยวกับแนวทางการจัดการโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่าของลิเคิร์ต และข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิด

4. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสัมภาษณ์ โดยนั้ดสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏ ซึ่งเป็นสมาชิกของเครือข่ายสำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏ 5 แห่ง จำนวน 5 คน ระหว่างวันที่ 25 มิถุนายน – วันที่ 9 กรกฎาคม 2547 ได้แก่

1. สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
2. สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
3. สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏธนบุรี
4. สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏพระนคร

จากการทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสัมภาษณ์พบว่า มีข้อควรแก้ไข ดังนี้

1. ผู้บริหารสถาบันวิทยบริการ สถาบันราชภัฏที่ทำการทดสอบเครื่องมือวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่าเครื่องมือวิจัยมีรายละเอียดค่อนข้างมากทำให้ผู้ตอบต้องใช้เวลาในการตอบมาก แต่อย่างไรก็ตามหากตัดรายละเอียดบางส่วนออกไป อาจทำให้แบบสัมภาษณ์ไม่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำคำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัย โดยการแบ่งคำถามในแต่ละประเด็นออกเป็นตารางย่อย และเน้นข้อความสำคัญในคำชี้แจงของแบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ตอนให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น คือ

- ตอนที่ 2 เน้นข้อความ โปรดแสดง **ความเห็นของท่านที่มีต่อโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยในด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และกิจกรรมความร่วมมือของเครือข่าย**
- ตอนที่ 3 เน้นข้อความ โปรดแสดง **ความคิดเห็นของท่านต่อองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ของเครือข่ายว่าควรอยู่ในระดับใด การจัดการโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยจึงจะประสบความสำเร็จ**

2. จากการทดสอบเครื่องมือได้มีการเสนอว่าควรรวมสถาบันราชภัฏเข้าเป็นประชากรในการวิจัยด้วย เพราะสถาบันราชภัฏจะต้องเข้าร่วมเป็นสมาชิกของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยด้วย ผู้วิจัยได้อธิบายว่าสาเหตุที่ไม่ได้รวมสถาบันราชภัฏเข้าเป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ด้วย เนื่องจากการกำหนดขอบเขตประชากรในการวิจัยกระทำก่อนที่จะมีการปรับเปลี่ยนการบริหารงานจากทบวงมหาวิทยาลัย มาเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นสมาชิกของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยในขณะนั้น จึงมีเพียงห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 25 แห่ง เท่านั้น อย่างไรก็ตามข้อเสนอแนะดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ในการวิจัยเกี่ยวกับเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทยในอนาคต

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลพร้อมทั้งแบบสัมภาษณ์ถึงผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 25 คน พร้อมทั้งโทรศัพท์เพื่อขออนุญาตวันเวลาที่ขอสัมภาษณ์ และเข้าสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่ได้นัดหมาย โดยผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารในตำแหน่งผู้อำนวยการจำนวน 15 คน และเป็นผู้แทนที่ได้รับ

มอบหมายจากผู้อำนวยการจำนวน 6 คน ห้องสมุดที่ไม่สามารถให้ข้อมูลได้มีดังนี้

1. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์
2. สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. สำนักหอสมุดและบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
4. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เนื่องจากผู้อำนวยการติดภารกิจ ดังนั้นประชากรที่เก็บข้อมูลได้จึงมีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 84 ของประชากรทั้งหมด

ผู้วิจัยเริ่มจัดส่งจดหมายพร้อมแบบสัมภาษณ์ และนัดหมายวันเวลาเพื่อสัมภาษณ์ ระหว่างวันที่ 14 กันยายน 2547 – วันที่ 7 มกราคม 2548 ดังนี้

ตารางที่ 2 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่สัมภาษณ์

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	วันที่สัมภาษณ์
1. สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	24 กันยายน 2547
2. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล	8 ธันวาคม 2547
3. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	6 ตุลาคม 2547
4. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง	30 กันยายน 2547
5. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร	8 พฤศจิกายน 2547
6. สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	28 กันยายน 2547
7. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร	27 กันยายน 2547
8. สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	8 ตุลาคม 2547
9. สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	1 ตุลาคม 2547
10. สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	4 ตุลาคม 2547
11. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา	5 พฤศจิกายน 2547
12. กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้	20 ธันวาคม 2547
13. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร	13 ธันวาคม 2547
14. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	22 ธันวาคม 2547
15. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	10 พฤศจิกายน 2547
16. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	11 พฤศจิกายน 2547
17. ฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	30 ตุลาคม 2547

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	วันที่สัมภาษณ์
18. ฝ่ายหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	15 กันยายน 2547
19. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ	14 กันยายน 2547
20. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	16 ธันวาคม 2547
21. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	20 กันยายน 2547

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดว (Statistical Packages for the Social Science : SPSS 10.00 สำหรับ Window) ดังนี้

6.1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่อโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยในด้านการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและกิจกรรมความร่วมมือของเครือข่าย และแนวทางการจัดการโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นคำถามประมาณค่าโดยกำหนดระดับคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหา ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division S.D.) โดยค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้แปลความหมายของคำตอบแต่ละข้อดังนี้

4.51 – 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (หส)
3.51 – 4.50	หมายความว่า	เห็นด้วยในระดับมาก (หม)
2.51 – 3.50	หมายความว่า	ไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ (มน)
1.51 – 2.50	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วย (มด)
1.00 – 1.50	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด (มม)

6.2. การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะที่ผู้บริหารตอบเพิ่มเติมอย่างอิสระนั้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่

7. การนำเสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าทางสถิติ รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางและการบรรยายดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 สรุปและอภิปรายผลในบทที่ 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย